



UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
LJUBLJANA, ČOPOVA 1—DELAV-
SKA ZBOBNICA — TELEFON ŠT.:
35—29 — POST. ČEK. RAČUN ŠT.
17.548 — NAROČNINA: ZA ČLANE
ZZD 2.— DIN MESECNO — (24.—
DIN LETNO) — ZA DRUGE NA-
ROČNIKE 3.— DIN MESECNO (36.—
DIN LETNO) — CENE OGLA-
SOM PO DOGOVORU — LIST
IZHAJA VSAKO SOBOTO

LETO II.

LJUBLJANA, SOBOTA, 6. AVGUSTA 1938.

Štev. 31.

Za stan in čast

Pretekli so časi, ki so družbo razbijali v raznovrednotene razrede in vrača se med narode čut vzajemnostnega občestvenega življenja. Zavest vstaja, da smo vsi dolžni, da se včlanimo v verigo skupnosti, posamezni in celi stanovi. Vstaja pa tudi spoznanje, da smo v tej povezanosti vsi enako važni, vsi enako vredni. Minul je zato čas suženjstva, minul je čas hlapčevskega klečeplazenja.

Ni bila vera tista, ki ga je ustvarila — tega ponižujočega duha, ampak njeni nasprotniki so to. Vera in Cerkev sta stvarjali vedno le veliko družino enakovrednih bratov in narodov. Cerkev je notranje osvobodila človeka in ga v videzu življenja je tako majhnega in preziranega stavila v enako vredno zvezo Kristusovih bratov. Bila je vedno občestvena. Zato smo občestveni mi v svojem pokretu, ko zavestno in hote rastemo iz njenih temeljev tudi v časovno harmonijo, v soglasje interesov. Bolj kot drugi pokreti imamo zato pravico in dolžnost, da smo kašipot v nove čase.

Družba je družina stanov, narodov, držav, vesoljstva. V družini pa ni preziranih in ne sme biti izkoriščanih tako, da bi sami v sebi slabili in zato nezmožni svojih nalog polagoma postajali narodni člani v zvezi občestva.

Zato smo mi za organizacijo stanov, toda v njenem sestavu ni manj vrednih in manj važnih. Nam se upira hlapčevski duh poedinca, ki raste iz suženjske bojazljivosti v preziranje kateregakoli sloja. Rod, ki danes živi, še ni ves in cel naš. Mnogo jih namreč srečujemo vsak dan, ki so srečni, če smejo hrbet kriviti, mnogo, ki jih je sram žuljavih rok.

Pred imenom delavec, delavka, beže, kakor pred nečem obsodbe vrednega. Pri tem pa se ne zavedajo, da lažejo sebi in škodijo svojemu stanu.

Mi pa v tem begu pred resnico vstajamo iz krščanskega pojmovanja življenja, iz osnov svojega pokreta za čast stanov, kot delavski pokret za čast delavskega stanu in za spoštovanje lepega imena — delavec, delavka.

Naša organizacija zapušča stara pota podrejenosti, zavrača nezasluženo poniževanje in prezir delavskih plasti in v čast stanu zoper vsako diktaturo dviga prapor istovrednosti in enakopravnosti z vsemi narodnimi sloji in stanovi. Nočemo, da se v tej narodni skupnosti kdo izmed nas čuti manjšega, nižjega, manj vrednega od drugih samo zato, ker je delavec.

Drugi pokreti z materialistično osnovo tega niso znali. Kot o hlapcih in o sužnjih so govorili o svojih organiziranih masah. Ustvarjali so tako ponižanje in razhajene, zagrenjene in maščevalne duše.

Mi pa v svojem gledanju na družbo in na delo nič nečemo vedeti o zaničevanem delavskem stanu. Po Kristusu delavcu blesti posvečeno življenje tega stanu in meče nanj in na nas vse, ki smo delavci v življenju, njegov nadnaraven božji sijaj.

Slovenski narod se industrializira, nočemo pa, da se proletarizira. Nočemo tretjega stanu in grenke zavesti mnogih, da so v njem.

Delavci v ZZD in z ZZD lomimo katoličana nevredno mišljenje preteklosti, da je sramota biti delavec in ustvarjamo v narodu, v celoti enakopraven stan in vračamo čast imenu delavca. Sram nas je v našem stanu in pokretu tistega, ki ga je sram njegovega imena in stanu.

27. in 28. avgusta

Zlet ZZD na Goriško

Doberdob, Trst in okolico. Pozivamo vse podružnice, da sporočijo centrali do 15. t. m. naslove tovarišev, ki se hočejo izleta udeležiti. Vsak udeleženec mora imeti 2 slike. Vožnja stane 115 din.

Vabljeni so tudi naši somišljeniki!

Znanstvena organizacija dela.

Znanstveno organizirano je delo v obratu, kjer se uporabljajo stroji in so gibi in napor delavca točno preračunani in regulirani, da je izključena sleherni izguba časa, potrata materiala in nepotreben človeški napor.

Delo se organizira na znanstveni podlagi, da se doseže z najmanjšim naporom stroja in delavca v najkrajšem času čim večjo količino produktov.

Znanstvena organizacija dela je najboljša organizacija proti prevelikemu utrujenju delavca. Zato, je potrebno, da v modernem obratu zdravnik-strokovnjak določa in omejuje porabo moči v toliko, kakor se more praviloma od delavca zahtevati.

Veliki industrijski obrati zaposljujejo posebnega strokovnjaka — časomera, ki ugotovi z raziskovanji na gotovem številu delavcev urni ali dnevni obrok dela za posamezne kategorije delavcev. Omenjeni strokovnjak mora pa vsekakor razpolagati s primerno znanstveno izobrazbo, da se izogne sleherni računski napaki, ki bi utegnili škodovati kakovosti dela in zdravju delavca.

Uporaba časomerstva seveda vzbuja zaupanje med delavstvom le tedaj, če določitve strokovnjaka niso izdane na pritisk delodajalca, ampak je ves postopek pod kontrolo zastopnika delavstva, bodisi obratnega zaupnika, bodisi zastopnika strokovne organizacije delavcev.

Bela Slovenija odmeva letos v navdušenih manifestacijah za našo narodno državo in našo narodno dinastijo. Kakor val gre to navdušenje od kraja do kraja. V nedeljo se je zbrala 8000 glava množica na narodnem taboru v Šoštanju, ki je navdušeno pozdravljala svojega voditelja dr. Korošca in ministra dr. Kreka. Nad slavlom je blestel napis: »Voditelj naš, ves narod je tvoj!«

Po cerkvenem opravilu je spregovoril burno pozdravljen naš voditelj g. dr. A. Korošec, ki je glede notranje politike tudi omenil neprestano sestajanje opozicije in da se iz Zagreba pripravlja vlak za Belgrad, s katerim bodo prišli Hrvati, da si pogledajo opozicijo in bo vlakovodja sam dr. Maček, ki pa ne bo ustavil svojega vlaka na pravi postaji. Toda sedaj ma bo menda le prišel do tega, da ga ustavi na pravi postaji, kjer ga bo čakala večina Srbov, Slovencev in muslimanov. Nato se je minister dr. Korošec odpeljal v Komendo.

Po pesmi »Hej Slovani« je spregovoril g. minister dr. Miha Krek. Dejal je med viharnim odobravanjem:

»Vsa družina je zbrana in oče je med nami, da se prepriča o uspehu in sadu svojega življenjskega dela. Z zgledom in delom nas je učil slovensko zemljo ljubiti. Naj ve, da smo danes zavedni ponosni in odločni Slovenci in Slovenke, Bogu in domovini zvesti, pa nikomur hlapci.«

Mi tu na meji dvojno močno čutimo, kako nam je potrebna krepka in vplivna naša narodna država. Zato iz tega kraja, zibel življenja in delovanja prvega velikega preporoditelja štajersko-koroške pokrajine, svetega škofa Slomškega, vroče prosimo blagoslova Jugoslaviji, mili naši ožji domovini Sloveniji in pošiljamo pozdrave vsem bratom in sestram, ki so v trpljenju.

Pri zaključnih besedah se je polastilo tabora nepopisno navdušenje. Za g. ministrom je bilo še več govorov. Za delavce

DELO

Vprašanje manjšospobnih delavcev.

Ako je v obratu na podlagi znanstvene organizacije dela določen povprečni oz. minimalni obrok dela, ki ga mora delavec v eni uri ali v enem dnevu izvršiti, obstoja skozi gotovo število let dejanska nevarnost, da znanstvena organizacija dela izločuje tiste delavce, ki se temu industrijskemu proizvajalju ne morejo prilagoditi vsled starosti ali katere druge telesne in duševne hibe. Vendar je omenjena metoda v prid mladim delavcem. Če se jo uporablja že od vajeniške dobe, jim daje možnost, da se razvrščajo v produktivni po svojih stvarnih sposobnostih in se zanimajo za ono stroko, v kateri imajo največ izgleda na uspeh. V prehodni dobi mora podjetje uporabljati novi sistem premišljeno in previdno, da se izogne zlim posledicam, ter sporazumno z zastopniki delavstva, ki imajo nalogo gledati na to, da znanstvena organizacija dela ne postane vijak, s katerim bi bila podjetniku dana možnost telesnega izmožgavanja delavstva zaradi doseganja čim večjega profita.

Prednosti znanstvene organizacije dela.

1. Pospešuje povišanje mezd; produkcija raste, podjetje ima večji dobiček in je zaradi tega v stanju, da plačuje delavcem višje mezde.
2. Povzroči pocenitev življenja, kajti čim bolj je trg založen s produkti,

tembolj pada njihova cena in delavcu je s tem dana možnost, da si nabavi več za življenje potrebnih sredstev in postane deležen vseh koristnih pridobitev civilizacije.

3. Omogočuje skrajšanje delovnega časa; če pridela tovarna v osmih urah toliko kakor preje v desetih, je delavcu dana možnost, da zahteva za osemurni delavnik isto mezd, katero je preje dobival za deseturni delavnik. Če bo s svojo zahtevo uspel ali ne, je odvisno od socialne zakonodaje in njegove strokovne organizacije. Ker je socialna zakonodaja v Jugoslaviji sedaj na strani delavca, je torej uspeh boja odvisen zgolj od organizacijske moči delavstva.

4. S skrajšanjem delovnega časa daje znanstvena organizacija dela delavcu daljši počitek, pospešuje njegovo družinsko, družabno in versko življenje, tehnično izobrazbo in kulturo duha.

Svojevrsna novost in uvedba tega sistema dejansko ni odvisna od volje podjetnika ali delavca, ki napram njej ne moreta zavzeti sovražnega stališča, kajti imenovani sistem je sama značilnost in zahteva razvoja industrije v dobi stroja, ki nadaljuje svoj zmago-slavni pohod. Značilnost sistema obstoji v tem, da je pognal znanstvena dognanja do najpodrobnejših posameznosti produkcije; na prvi pogled izgledajo te posameznosti brezpomembne, toda dejansko tvorijo glavne elemente produkcije.

Od tabora do tabora

je spregovoril g. Rudolf Smersu. Govor prinašamo na drugem mestu.

V starodavni Komendi, domovini Petra Pavla glavarja, velikega dobrotnika in prosvetitelja lepe komenske okolice, so v prisotnosti voditelja dr. Korošca, ministrov dr. Cvetkoviča in dr. Kreka in škofa dr. Rožmana proslavili veliki dan slovenske katoliške prosvete.

Po blagoslovitvi Prosvetnega doma se je vršilo prosvetno zborovanje.

Na taboru je dobil besedo minister za socialno politiko g. dr. Cvetkovič, ki je burno pozdravljen med drugim izvajal:

Bratje in sestre! V posebno zadovoljstvo si štejem, da morem danes prvič v svojem življenju prisostvovati enemu izmed vaših številnih narodnih taborov, enemu izmed neštetihi slovenskih taborov, ki so že od nekdaj narodni izraz slovenskega ljudstva. Eden, ki bo prišel počastit danes danes popoldne ta vaš veliki tabor, je veliki Jugoslovan dr. Korošec, on, ki je v zgodovini našega naroda v letu 1918 igral najvažnejšo vlogo, ki je nosilec majske deklaracije, ki je v največji nevarnosti in v najtežjih prilikah v dunajskem parlamentu izrazil zahtevo našega naroda po osamosvojitvi. Bratje in sestre, jaz vidim v majski deklaraciji in v dr. Korošču posebej veličino slovenskega naroda, ki je v tako težkih dneh visoko dvignil prapor narodne zavesti in ne strahče se napora in žrtve pohitel v narode zlate svobode.

Tu, v tem lepem in idiličnem kraju, kjer je naš veliki Jugoslovan dr. Janez Ev. Krek črpal svojo narodno zavest, ste vi pokazali, da hočete delati in živeti, pokazali ste svoje tvorne sile in stremljenje po velikem kulturnem in prosvetnem udejstvovanju, ki nam daje neomajno zagotovilo v naši svetli in srečni bodočnosti. Z zaupanjem v velikega borca Korošca ste ohranili v najtežjih dneh ono navdušenje in misel za požrtvovalno delo, ki sta potrebna, da bo naš narod velik in močan.

V prvi popoldanski uri je prišel na proslavo burno pozdravljen minister dr. Korošec, ki je v svojem govoru izjavil sledeče misli:

Vesel sem, da smem spregovoriti vsaj par besed na današnjem prosvetnem slavlju v Komendi.

Kakor ne samo s simpatijami, ampak z ljubeznijo spremljamo razvoj naše slovenske univerze, tako nam je tudi pri srcu vsako najmanjše prosvetno društvo. Kakor mati ljubi svojo deco, malo in veliko, močno in slabo, tako nam je pri srcu vsako žarišče krščanske in narodne kulture.

Naše kulturno delo ima zaslugo, da se med našim ubogim in siromašnim narodom ni mogel usidrti kvarni komunizem. Naše kulturno delo nosi zaslugo, da se naša slovenska zavednost pogloblja in onemogoča vsako narodno odpadanje. Naše kulturno delo pa nosi tudi zaslugo, da zavest naše pripadnosti k naši narodni državi ni bila nikdar niti najmanj omajana, kamoli da bi se tudi le za trenutek nahajala v krizi.

Imamo 407 občin, imamo 555 prosvetnih društev, tako da smo mrežo prosvetnih organizacij izvedli z dovršenostjo. Zraven pa je treba pripomniti, da skoro vsako prosvetno društvo zase predstavlja malo zvezo kulturnih organizacij, kakor so kmetski, dramski, pevski, godbeni, karitativni in Bog zna kakšni še odseki. In tudi tega ne smemo pozabiti, da je poleg prosvetnih društev še vsa polna drugih nepolitičnih, kulturnih, gospodarskih in strokovnih društev, tako da lahko z mirno dušo trdimo, da pride povprečno na vsako občino 3 do 5 organizacij, ki so vse v službi Bogu, domovini in državi.

Da so kulturno inferiorni ljudje bili proti tem organizacijam — saj se še dobro spominjate njihovih herostratskih dejanj — da so še sedaj povsod proti njim in še delajo proti njim z lažmi in intrigami, nas niti malo ne zaustavlja na nadaljevanje na 2. str. zgoraj

Nadaljevanje s 1. strani
šem potu. Duh teh organizacij je globoko ukoreninjen v našem narodu.

Organizacije so nam lahko razpustili. Tega duha pa nihče ne more zatreti v narodu, duha, da zvesto služimo Bogu, domovini in državi.

Nastop je zaključila mednarodna vrsta, nato pa se je razvila živahna zabava s srečolovom in drugimi privlačnostmi.

K popoldanski prireditvi se je pripeljal tudi prevz. g. škof dr. Gregorij Rožman, ki je dopolnje blagoslovil novo kapelico na Veliki planini.

Množica je ob slovesu ponovno z navdušenim klicanjem pozdravila dr. Korošca, ministra Cvetkoviča, dr. Rožmana in druge odlične udeležence slavlja, ki bo ostalo vsem v najlepšem spominu.

Tudi prosvetni tabor v Hotederšici se je razvil v lepo in dostojno manifestacijo. V ta obmejni kraj naše Notranjske so se zgrnile precejšnje množice, kljub temu, da je Hotederšica osamljena in brez pra-

vih prometnih zvez. V sprevedu je bilo 450 uniformiranih članov in članic fantovskih odsekov oz. dekliških krožkov. G. kanonik dr. G. Žerjav je začel sv. mašo s krasnim govorom, v katerem je lepo prikazal pomen verske vzgoje za človeka v nevarnostih današnjega časa.

Na samem taboru je povzel besedo g. inž. Sodja, ki je čestital društvu k 30 letnemu jubileju in prikazal pomen proslave. Tudi minister dr. Krek je s svojim obiskom počastil obmejno prebivalstvo.

Razen tabora v Šoštanju, Komendi in Hotederšici je tudi Dolenjska s svojim taborom v Št. Rupertu pokazal svojo zavednost. Tabor v Št. Rupertu ob 30 letnici tamošnjega prosvetnega društva in z njimi združena proslava 20 letnice svobodne države sta mogočen mejnik narodnega in prosvetnega napredka v osrčju lepe Dolenjske.

Popoldanske prireditve se je udeležil tudi pokrovitelj tabora g. ban dr. Marko Natlačen, ki ga je ljudstvo navdušeno pozdravljalo.

ZZD v narodnem sklopu

Na veličastnem zborovanju v Šoštanju, katerega se je udeležilo tisoče delavcev Slovencev, kakor poročamo na drugem mestu, je v imenu naše ZZD in našega delavstva govoril tov. Smersu Rudolf. V svojem govoru je izvajal:

Tukaj smo se danes zbrali vsi slovenski stanovni in poklici, da zbrani okoli svojega voditelja proslavljamo 20 letnico svoje države.

Tudi slovenski delavci smo prišli danes semkaj, da damo še prav s posebnim povdarkom duška svojemu zadovoljstvu ob tej proslavi.

Slovenija je bolj delavska, kot si mi mislimo. Kdor hodi po tej naši lepi slovenski zemlji, bo videl, da je marsikje posejana s tovarnami. Siser ima še naš kmet trdno večino, vendar je vedno več delavstva med nami in naše vasi niso več samo kmečke vasi, ampak kmečko delavsko.

Za to je delavsko vprašanje bilo in je še za nas Slovence zelo važno vprašanje, vprašanje, ki zadeva ves naš narod. Takoj po prevratu so se v naši domovini pojavili plačani agitatorji in demagogi, ki so hoteli slovensko delavstvo odtujiti svojemu narodu in svojim voditeljem. Obljubljali so mu raj na zemlji. Toda naše delavstvo ni v ogromni večini sledilo tem vabljenim pa goljufivim klicem. In hvala Bogu, da ni sledilo tem klicem, kajti, kjer jim je sledilo, tam je danes pogorišče.

Ni še daleč za nami doba petletne zloglasne diktature, o kateri se je delavcem mnogo obljubljalo. V resnici pa ne samo, se jim ničesar ni dalo, ampak se jim je celo jemalo to, kar so si že preje priporili. Zakoni so bili samo na papirju in delavstvo se svojih zakonitih pravic ni smelo in ni moglo posluževati. To je bila doba, o kateri se je pri nas kapitalizem raz-

bohotil do neverjetnih višin in bili smo na glasu kot ena najbolj kapitalističnih držav v Evropi.

Pa je prišlo — hvala Bogu — vstajenje in odrešenje za vse naše ljudstvo, pa tudi za delavstvo. Prišla je ljudska vlada, v kateri delajo tudi naši ljudje. Ta je rešila celo vrsto važnih vprašanj in se je z vso radikalnostjo lotila tudi delavskega vprašanja. Ni obljubljala raja na zemlji in bogastva in brezdelnega življenja, ker ga nihče dati ne more in ker bi to bila laž in demagogija. Pač pa je uredila vprašanje delavskih plač z uredbo o minimalnih plačah, kolektivnih pogodbah, poravnavanju in razsodišču. Dalje je uredila delavsko starostno zavarovanje, rešila rudarjem njihovo pokojninsko zavarovanje, uredila zavarovanje za brezposelne delavce, izvedla pokojninsko zavarovanje nametščencev za vso državo, začela z velikimi javnimi deli, da da brezposelnim za služek itd. Da, delavskega vprašanja se ne da reševati z besedami, ampak le z dejanji. Dejanja so pokazali močje, ki so danes tukaj med nami in katerim je danes delavstvo iskreno hvaležno za vse njihove ogromne napore pri izboljšanju našega socialnega položaja.

Govorilo se je, da so naši delavci revolucionarni in protidržavno usmerjeni. Danes tega nihče trditi ne more, ker je delavec zadovoljen. Res je, da delavstvo še ni dobilo prav vsega, kar bi hotelo imeti, toda kdor primerja prejšnje čase z današnjimi časi, mora priznati, da je sedaj ogromna razlika v korist delavca.

Mi slovenski delavci, pa naj si delamo z roko ali glavjo, smo tega današnjega slavlja veseli in izjavljamo, da hočemo biti močan oporni steber tej državi in dajemo državi, našemu mlademu kralju in našim voditeljem na razpalogo vso moč svojih delavnih rok in svojega razuma.

da bo Uljanov s tem načrtom, skovanem v borni sobici v Schwabingu, sedemnajst let pozneje zrušil največjo evropsko državo.

L. 1902. je Lenin izdal dodatno pismo h knjigi »Kaj storiti« s točnimi navodili za pripravo revolucije: Vsem odredbam se pokoravati... imeti moramo lastno pošto... čitalnice za ilegalno literaturo... krožke za nadziranje tajne policije... krožke za agitatorje in propagatorje, ki razumejo napeljati nagovor... prisluškovati... itd. Vse delo mora voditi malo, po možnosti enakih skupin, ki pa morajo biti zelo dobro poučene in sami poklicni revolucionarji, kolikor mogoče visoko število najrazličnejših skupin iz raznih slojev proletarijata in drugih razredov mora pri tem gibanju sodelovati.

Skratka, nobenih dolgovčnih govorov, nobenih velikih shajanj, debelih knjig ne sme biti, pač pa imejmo kratke nagovore, še krajše letake in s temi pridobivajmo ljudi, ki bodo ob pravem času znali množice potegniti za seboj.

Monakovska tajna tiskarna se ni mogla več držati, ker ji je bila policija na sledu. Le z nekoliko prtljage je šestčlansko uredništvo »Iskre« bežalo v London. Med tem časom se je Trocki osvobodil ječe ter se v Londonu pridružil Leninu. Dolge ure sta sedela na grobu Karla Marxa in mrtvemu učitelju prisegla socialdemokratskim idejam pripomoči do zmage v Rusiji in po vsem svetu.

Leta 1903. je bilo strankarsko zborovanje ruskih revolucionarjev prišlo v Bruslju, zaključeno pa v Londonu. Lenin je po svoji »Iskri« pridobil tisoče somišljenikov, kateri so zdaj poslali svoje zastopnike na kongres. Tu je prišlo do nesporazuma med zmernim Martovom in radikalnim Leninom. Kdor se Uljanovim idejam ni uklonil, tega so prepvili in prisilili k molku. Valerij Marin piše o Leninu: »Svoje protivnike in včerajšnje pri-

Jeseničan Jeseničanom — pa tudi drugim

Zavedajmo se — organizirani smo.

Strokovno smo organizirani zaradi zaščite svojih stanovskih interesov. Vsi hočemo, da ima strokovna organizacija vse pogoje in možnosti biti delovna-aktivna, da je vedno ob strani, kadar zahtevajo to poedini njeni člani ali kadar hoče pomoči vsa organizirana skupnost. Taka organizacija, ki ima možnost vse stavljenе zahteve članstva reševati in ki pazno sledi vsem dogajanjem v okolju, ki posredno ali neposredno vplivajo na gospodarske interese delavstva, je upravičena do svojega obstoja.

Vsi smo organizacija

Kdo pa je prav za prav organizacija? Ali je morda odbor, to je par ljudi, ki smo jih na občnem zboru postavili in jim zapuili vodstvo? Ne! Ali je organizacija morda kos papirja, na katerem so napisana pravila? Se manj! Kdor ima tako mnenje, ni še zadostno strokovno podkovan in stanovsko zaveden delavec. Žalostno je, da je med delavstvom precej takih, ki imajo o delavski strokovni organizaciji tako mnenje. To je tudi eden največjih vzrokov, da se prizadevanja strokovne organizacije za izboljšanje gospodarskega stanja delavstva ne upoštevajo vedno, in organizacija nima popolnih uspehov. Strokovna organizacija je vse organizirano delavstvo. Odbor samo izvršuje dana navodila večine, on je samo izvrševalni organ želj in zahtev, ki jih nanj stavljajo člani. Šele v tisti organizaciji, ki preveča člane ta zavest, je možno delo, od katerega imajo člani koristi. V pravi delavski organizaciji je med odborom in člani stalna zveza. Vsak član je v stalnih stikih z odborom in zasleduje njegovo delo ter mu po svojih močeh pomaga. Zato so potrebni v vsaki organizaciji članski sestanki, kjer se članstvo posvetuje o delu v organizaciji, prejema poročila o storjenem delu, o uspehih in neuspehih. Zaveden član nikdar ne zamudi sestanka. Vedno se odzove vabilu. Samo sestanki pa so za današnji čas delavski organizaciji še premalo. Treba je močnejšega sredstva. To močnejše sredstvo je delavski časopis, ki ga organizacija izdaja za svoje članstvo. Močan delavski tisk je delavskemu stanu v njegovih intervencijah v veliko oporo. Brez njega bi bila delavska organizacija razorožena, nezmožna vršiti svoje naloge.

Zato ni vseeno, ali je delavski tisk tako ali tako razširjen. Predaleč bi prišli, če bi hoteli pomen delavskega tiska v tem sestavku v vsem predočiti. Tudi je bilo že o tem pisano v našem listu. Kdor ve, da prejema list zato, da ga čita, ta tudi že sam ve ceniti svoj delavski časopis. Namen teh vrstic je predvsem tale:

Člani smo ZZD — naš ponos je to.

Organizirani smo v organizaciji Zveze združenih delavcev. Pristopili smo v njo

in se ji zaupali zaradi njenega pravilnega in za današnji čas praktičnega programa. Znani so nam njeni idejni temelji, na katerih sloni in iz njih črpa smer-nice svojega udejstvovanja. Prav vsi hočemo, da je naša organizacija močna in delavna. Od njenega obstoja do danes smo lahko s ponosom vedno ugotavljali, da je v polni meri izvrševala svoje dolžnosti. Vedno je bila na svojem mestu. Kritika nasprotnikov ji ni bila mar. Sklepe večine je smatrala za svete in se le po njih držala v svojem delu. Hočemo, da ta delavnost in žilavost organizacije še ostane. To pa bo le, če bomo kakor doslej vedno v stalnih stikih z odborom, če bo pisarna vedno tako živahna, kakor je bila to doslej. Pri svoji aktivnosti v organizaciji pa nikdar ne smemo prezreti najvažnejšega sredstva, ki nas združuje z organizacijo tudi takrat, kadar nam ni dana prilika osebno biti navzoč. Neprekinjeno delo v tovarni nam onemogoča, da bi se prav vsi udeležili vseh sestankov ali posvetov organizacije. Imaš zato časopis, ki te seznaja o delu podružnice ali okrožja. Dolžan si, da prečitaš vsako poročilo. Mi smo vklopljeni v svojo Centralo v Ljubljani. Zaveden član ne sledi samo delu podružnice, temveč cele organizacije. Ni organizacija samo n. pr. zaradi tovarne KID v življenju. Niti delavskih interesov se razteza jo še daleč izven Jesenic v Ljubljano in Beograd. Delavski stan ima mnogo področij, ki po svojem določenem delokrogu močno zadevajo ob delavske interese. Zaveden delavec bo stalno sledil gibanju njegovih pravic. Časopis je tisto sredstvo, ki mu to omogoča.

Tovariši in tovarišica! Zavedajmo se moči svojega delavskega tiska! Cenimo ga! Vsako številko pazno prečitaj od uvodnika do zadnje strani! Nobena beseda v njem ni napisana brez pomena. Ob njem se boš vzgajal v zavednega strokovnega borca. Iz njega boš spoznal moč svoje organizacije v naši banovini. Njeno prizadevanje za izboljšanje naših gospodarskih prilik, spoznal te bo, s katerimi se bori. Časopis te seznaja z vsemi delavskimi problemi. Le če boš to upošteval in svoj delavski časopis znal pravilno ceniti, boš v organizaciji nekaj pomenil, res šele lahko postal aktiven njen član!

Naravnost zahteva organiziranega članstva mora biti ta, da ima naša organizacija v svoji sredi same zavedne delavce. Ker le taki so v stanu dati organizaciji tisto potrebno življenje, ki je delavski strokovni organizaciji nujno. Član, ki svojega časopisa ne ceni, ta je tudi organizaciji brezkoristen. Naj v naši sredi takih ne bo!

Jeseniški delavec.

»Slovenskega delavca« iz rok v roke!

Dekliški tabor na Betnavi

DEKLE, TVOJ PRAZNIK — DEKLIŠKI DAN — SE BLIŽA!

Prijetno je biti en dan v kraju, kjer nas skrb ne tare, kjer je vse za nas pripravljeno — nam v veselje! Kjer smo zbrane samo dekleta.

Sedaj se marsikaj počutiš osamelo v boju proti zlu. — Tako se pač godi nam vsem, kadar moramo same postaviti v življenju. Na Betnavi pa boš spoznala, kako močna si, kadar si v svoji dekliški skupnosti. Tu čuješ samo take besede, ki te dvigajo, te pripeljejo k jasnosti, k živi veri in želji, da bi tudi ti sama svetila drugim v življenju!

O, saj veš, sestra, da smo me, dekleta, tiste, ki gradimo bodočnost svoji Cerkvi, svojemu narodu! Ponosna si lahko na to! Glej, sestra! Mnogo bodo pripravile za Dekliški dan naše sestre iz vseh krajev, da nas s tem razveselijo, navdušijo za prihod Kristusa v naše duše!

Spored je poln vsega zanimivega!

Pojdimo torej obhajati naš praznik — Dekliški dan — na Betnavo pri Mariboru res vse, da bomo potem bolj ponosne na to, da smo dekleta, in na to, da lahko toliko pomenimo svojemu narodu, — ako same hočemo...

Zato, dekleta, vse na Dekliški dan! Obogatiti in požlahtniti hočemo ves naš slovenski narod!

Prijavite se do 12. avgusta na Betnavo pri Mariboru (Zveza katoliških deklet). Za knjižico in znak, ki sta obvezna, plačate (s tem pa dobite pravico do prenočišča, čaja za zajtrk in vstop k vsem prireditvam na Betnavi) 6 din.

Četrtnsko vožnjo pa dosežete s posebno knjižico Narod. tabora v Mariboru, ki jo dobite na domači občini za 2 din.

SOVJETSKA RUSIJA

ZGODOVINA REVOLUCIJE

(34) Od 1917—1922

(Nadaljevanje.)

Mortov je bil bolj pesnik kot politik. Vera Sasuličeva je imela uglajen slog, pisala je zelo počasi in neprehoma kadila cigarete. Vse druge zemeljske dobrine pa ji niso bile dosti mar in je bila že vsa srečna, če si je kos kruha mogla namazati s petkratno porcijo gorčice. Lenin je ostal vročerkvni revolucionar. Pri svojih petih sodelavcih ni bil priljubljen, nastopal je preveč oblastno kot nekakšen generalni gubernator redakcijskega komiteja.

Kljub v akdanjim preprirom je bila prva številka »Iskre« v neki monakovski tajni tiskarni koncem l. 1900. vendarle nastanjena. V kovčegih z dvojnimi dnom so nemški socialisti dr. Lehman, Adolf Braun in Klara Zetkin pomagali časopis vti-hotapljati v Rusijo. Tam pa je Leninova žena imela vse niti v rokah; poslano časopje je razpečavala med voditelje, s tajno pisavo pisano gradivo pa pošiljala v München za »Iskro«.

Ko so Krupskaji postala domača tla prevroča, je tudi ona pribežala v Monakovo. Z možem sta najela stanovanje poleg Monakovega v Schwabingu, ki pa je bilo silno borno. Tu je Lenin spisal knjigo »Kaj storiti«. Svojo najljubšo idejo razvija: Usposobiti voditelje, kajti usposobljeni voditelji v danem trenutku mase hitro pridobijo. Napisal je debesedno: »Povedati moram, da je mnogo težje prepričati deset prebrisanih, kot pa sto butcev.« Pred prebrisanimi je treba v organizatoričnem smislu razumeti samo prepričane revolucionarje, pa naj si bodo ti študentje ali pa delavci.

Mala skupina ljudi naj bi vodila milijone, to je bil Leninov recept za skorajšen padec carja. Kdo bi bil leta 1900. slutil,

Komunizem je največji sovražnik človeštva.

»Slovenski delavec« je glasilo slovenskega katoliškega delavstva! Podprite ga!

Z delavskih bojišč

Naklo

USTANAVLJAMO ZZZ

Priljubljeni odbor sklicuje v nedeljo 14. avgusta 1938 ob 6. uri zvečer v dvorani stare šole ustanovni občni zbor s sledečim dnevnim redom:

1. Poročila pripravljalnega odbora
2. Govor zastopnika centrale
3. Volitve odbora
4. Slučajnosti.

Tovariši in tovarišice! Vaša dolžnost je, da se ustanovnega občnega zbora polnoštevilno udeležite in pripeljete s seboj še svoje prijatelje in znanke.

Ne dajte se begati od nasprotnikov in pokažite, da ste res aktivni člani prave katoliške organizacije.

Vabimo pa tudi vse druge prijatelje našega pokreta.

Ljubljana

Na svoji zemlji smo brez kruha

Stavbinci. — Kakor se vidi posebno po bližnji Gorenjski smo se potegnili za dobrobit našega poklica potom stavbinske kolektivne pogodbe bolj za naše sosede, kakor pa za nas same.

Pri vseh večjih podjetjih in gradnji cest je opažati Bosance in Hrvate, ki med preklinjanjem Boga in Marije pričaka plačo, za katero smo se morali boriti ob času pogajanja za kolektivno pogodbo. Pri gradnji ceste v bližini Otoč je prišel delavec domačin, kateri je oddaljen od mesta, ker se gradi cesta oz. je kamnolom komaj 20 minut. Njegova prošnja je bila brezuspešna, kljub temu, da se je to zgodilo večkrat.

Čeprav smo to navajali tudi pri sklepanju kolektivne pogodbe, da se mora zaposliti v dotičnem kraju prvenstveno delavec iz bližnje okolice. V to bližnjo okolico pa Bosna in Hercegovina prav gotovo ne spada. Zato ponovno apeliramo, naj oblast to prepreči, sicer se naj prihodnja leta pogajajo za kolektivno pogodbo v Tuzli ali Banjaluki.

Velenje

Delavski tabor v Slovenjgradcu. Širom naše lepe Slovenije se vršijo shodi, sestanki in tabori, kar nam je dalo pobudo za sklep, da priredimo v nedeljo, dne 21. avgusta na gradu nad Slovenjgradcem delavski tabor. Dnevni red smo že določili in se sedaj že pripravljamo za našo stanovsko prireditev. Imamo tudi že gostovnike, ki bodo našemu delavstvu obrazložili pomen naše proslave in potrebe vzajemnosti celokupnega slovenskega delavskega stanu. Vse delavce, ki priznavajo naša načela in naš program pristrčno vabimo, da se našega tabora udeležijo. Točen spored bomo pravočasno objavili, vse podružnice Velenjskega in Celjskega okrožja, ki pridejo za sodelstvo v pošto, pa prosimo, da med članstvom in nam naklonjenim delavstvom razvijejo živahno agitacijo za našo prireditev. Tabor naj postane manifestacija delavstva Savinjske in Mislinjske doline za naša načela in naš pokret.

Mirna peč

Tuji nam odjedajo kruh. Čeprav je v naši kolektivni pogodbi zapisano črno na belem, da se morajo pri gradbenih delih zaposlevati v prvi vrsti domačini, se omenjena pogodba s strani podjetja krši. Posebno se to dogaja v zadnjem času, odkar je nastopila naša organizacija za zaščito delavskih pravic in podjetju dokazala, da se mora za delovni čas, ki traja čez 10 ur dnevno, plačati pribitek za čezurno delo in ne za delovni čas, ki preseže 60 ur na teden, kakor je zatrjevalo podjetje. S tem smo se menda g. podjetniku zamerili in sedaj noče sprejemati več domačinov in to niti onih, ki so že bili pri podjetju zaposleni, ampak so delo dobili tuji in ko je teh zmanjkalo, je podjetje najelo večjo skupino *ciganov*, ki bodo kamen tolkli in opravljali akordna dela.

G. podjetnik je gotovo prepričan, da vsi nanovo zaposleni tuji ne bodo nikoli zvedeli za obstoj organizacije in pravice, ki jim gredo po kolektivni pogodbi in zakonu o zaščiti delavcev. Mi smo mu itak že dali na znanje, da velja socialna zakonodaja za ves delavski stan in ne samo za organizirane delavce, on se pa še vseeno dela, kakor da je mnenja, da za neorganizirane delavce kolektivna pogodba in določbe iz obrtnega zakona ne veljajo. Ker je pravica na naši strani, smo pač prisiljeni, da razpravljamo zaradi zaščite naših pravic.

Podturn

Volili bomo naše zaupnike. Dolgo se nismo mogli pripraviti do tega, da bi postavili kandidatno listo za volitve obrtnih zaupnikov. Sedaj je vendar le gotova in bodo volitve v soboto, dne 6. avgusta. Dosedaj so fungirali kot nekakšni obratni

zaupniki in posredovalci delavci, ki so bili poslovojni všeč.

Za naprej bodo zakoniti obratni zaupniki in upamo, da bo s tem tudi prenehal stalni spor med poslovojni in nami delavci.

Mestinje

Pravica v boju s kapitalom. Svoječasno smo sporočili javnosti, da je vodstvo kopitarne za čas stavke deloma izplačalo pribitek za nadurno delo. Na našo zahtevo po celotnem izplačilu smo dobili odgovor, da so se spiski z zabeleženimi nadurami zgubili. Ko smo pa dokazali, da ta izgovor ne drži, je podjetje izplačalo nadurni pribitek po nekem posebnem seznamu, seveda se mi s tem nismo zadovoljevali, ko je vendar razlika na dejanske nadure znašala pri nekaterih delavcih še po 400 do 600 din. Zato smo se obrnili po svojem zastopniku na sodišče. Pred dnevi pa je bil eden izmed delavcev klican v pisarno in dobil še 200 din, kot pribitek za nadure. Sedaj pa podjetje trdi, da je bila pomota samo pri tem delavcu, kar pa ne bo držalo, ker taka izjema smo mi vsi razen treh tu zaposlenih delavcev. Samo ti trije so namreč dobili vse, kar jim pripada.

Podjetje na vse mogoče načine skuša, kako bi našo organizacijo razbilo in si prisvojilo tisto oblast nad nami, kakršno je imelo takrat, ko smo delali po 1.80 din na uro in po 16 ur na dan brez katerega koli pribitka. Če se je takrat kateri izmed nas drznil podjetje opozoriti na te neznosne pogoje, mu je uradnik kratkoma pokazal vrata, kar se je dogajalo skozi vsa leta.

Podjetje se je poslužilo posebnega sredstva, da razbije naše vrste. Poklicalo je par naših članov v pisarno in jim zboljšalo plače pod pogojem da izstopijo iz organizacije. Vendar nas to ne plaši, ker itak vemo in smo to tudi že povedali, da jih je par med nami kakor ljuke med dobrim zrnem.

Sestavili smo tudi že osnutek kolektivne pogodbe, ampak že danes vemo, da bo to trd oreh za podjetje. Vendar podjetje s svojim poslovanjem samo dokazuje, da se morajo plače zboljšati.

V nedeljo, dne 31. julija smo imeli članski sestanek, na katerem je govoril zastopnik centrale tov. Luzar in nam dajal smernice za naše bodoče delo ter nas prepričal, da moramo ostati zvesti borci za naše pravice v vrstah naše delavske organizacije, sicer bi imelo podjetje zopet proste roke, kakor je to bilo pred leti.

Mislinje

Naše delavstvo na braniku za tovariše.

Resnici na ljubo moramo povedati, da naše podjetje napram naši strokovni organizaciji ne zavzema odklonilnega stališča kakor si to včasih nekateri delavci predstavljajo. To se je pokazalo, ko je ko je zadnjič prišel iz Ljubljane zastopnik centrale tov. Luzar osebno intervenirati za odpuščenega Rudolfa Kolanderja. Intervencija je bila uspešna in je Kolander že bil naslednjega dne ponovno sprejet na delo.

Podjetje hoče radi pomankanja dela odpuštili 9 delavcev in je svoj tozadevni predlog sporočilo osebno in pismeno tov. delegatu centrale. Zato prosimo centralo, da vzame predlog v pretres in svoj sklep sporoči podjetju v roku 10 dni.

Mi smo zato, da se nobenega delavca ne odpusti in smo pripravljani raje znižati delovni čas za eno uro na dan, ali da delamo v soboto samo dopoldne. S tem se bo pokazalo, da dela res primanjkuje in da ne gre za maščevanje nad organizacijo, kakor mogoče nekateri mislijo. Zaradi tega smo prepričani, da bo podjetje drage volje pristalo na naš predlog, ker mu mora biti prvič vseeno, če dela enako število delavcev krajši čas, ali zmanjšano število delavcev poln delovni čas, drugič pa ima manjše režijske stroške, ako, skróči delovni čas mesto delovnih moči.

V nedeljo, dne 7. avgusta imamo po prvi maši v običajnih prostorih redni mesečni sestanek, katerega se udeležijo tudi zastopnik centrale. Zato tovariši ta dan ne sme nihče izostati, ker le tako moremo upati da bo delo naše organizacije tudi res uspešno.

Rogaška Slatina

Podjetje nas noče razumeti. V nedeljo, dne 31. julija je obiskal delegat centrale, ki se je mudil v Rogški Slatini radi sestanka tukajšnjega ravnatelja zdravilišča, kjer smo vsi delavci organizirani. Presenečeni smo bili, ko nas je ta obvestil, da je bila intervencija za zboljšanje našega položaja brezuspešna. Čeprav je delegat tov. Luzar g. ravnatelju dokazal, da delavec z mizerno mezdo 3 din na uro ne more živeti v letoviškem kraju.

Včasih smo tudi delali nadure, a zato še do danes nismo dobili plačila. Po brezuspešni ustmeni intervenciji smo primorani tudi to odločno zahtevati. Obrnili se bomo na bansko upravo in dokazali, da se nam godi krivica ter smo prepričani, da bomo uspeli.

Murska Sobota

Sestanek tovarniških delavk.

ZZD raste. Naša podružnica je v sredo, dne 27. julija t. l. zvečer po končanem delu imela zelo dobro obiskan sestanek tovarniških delavk. K sestanku jih je prišlo okrog 100.

Govoril je g. Kerec o važnosti delavske skupnosti, o potrebi organizacije in o izboljšanju položaja, ki ga delavstvo lahko doseže samo v močni organizaciji, zato je dolžnost delavcev, da stojijo vedno na straži za samoobrambo svojih interesov.

Tov. Novak je poročal o delovanju organizacije ter dajal spodbudo za bodoče delovanje. Priporočal je delavkam, naj pridobivajo ostale sodelavke, da bo naša podružnica ena izmed najmočnejših.

Na sestanku je vladalo najboljšo razpoloženje. Delavke so bile kar navdušene za organizacijo, saj jih je pristopilo okoli 60 novih. S plačevanjem članarine odselej ne bo več težav, ker jo bodo zaupnice same pobirale med sodelavkami. Bil je narejen sklep, da se bodo odslej vsak mesec redno vršili sestanki.

Čudno je to, da so tudi sedaj prišle delavke samo iz ene tovarne, dočim iz druge ni bilo nobene. Zakaj se bojijo? Kdo jim grozi, da je bo odpustil z dela, če se organizirajo? Če se organizirajo? Zakaj ne upajo pristopiti v našo organizacijo, čeprav bi to rade storile? Bojijo se izpostaviti se šikaniranju delodajalca, kaznim in drugim neprijetnostim, morda tudi odpustu iz službe. Ali temu še ne bo konca! Če je eden lahko pustil svojim delavkam pristo voljo, zakaj to ne more storiti še drugi? Se malo počakamo, morda pa bodo le uvideli, da tako ne gre dalje.

Poljedelskim delavcem zaposlenim na veleposestvih v Jugoslaviji na znanje!

Zveza poljedelskih delavcev v M. Soboti je s svojim dopisom št. 1872 z dne 20. julija 1938 prosila na merodajnem mestu za popust — znižano ceno za prevoz žita, ki so ga naši delavci letos zaslужili na Belju, Bački, Banatu in Slavoniji in je dne 1. avgusta t. l. od generalne direkcije državnih železnic v Beogradu prejela sledeči dopis:

Št. 76529 dne 25. 7. 1938.

Zveza poljedelskih delavcev

Murska Sobota.

Na Vašo prošnjo, ki ste jo poslali odseku za prehrano pasivnih krajev Ministrstva soc. pol. in narodnega zdravja, zaradi odobritve vozne olajšave za prevoz žita, Vas obveščamo, da je tozadevna olajšava že dovoljena z rešitvijo G. d. št. 51676-38 v višini eno desetino vozarine za komadno blago. Omenjena olajšava je objavljena v Prometnem vestniku št. 32-38 kod pozicija št. 49.

Delavcem se priporoča, da se te ugodnosti v polni meri poslužijo in žito, ki so ga zaslужili, čim več pripeljejo domov.

Odbor ZPD.

Kranj

Samo zvestim svoboda!

Po dolgem času se zopet oglašamo, da ne bo kdo mislil, da naša podružnica spi, kakor so se že naši nasprotniki izrazili. Gotovo bi oni radi videli kaj takega zato, ker smo jim trn v peti ter jim raste moč čez glavo. Otepajo se nas, kjer se le morejo. Posebno se je to pokazalo v neki tovarni, kjer so naši rdeči sodrugi na takko časten način zaključili zadnja pogajanja pri podjetju. Sklenjeno je bilo na predzadnjih pogajanjih, kateri smo se udeležili tudi mi, da se skliče še eno pogajanje, na katero se povabi vse tri organizacije in sicer: SDSZ, JSZ in ZZD. Gotovo so se socialisti zbal našo navzočnost, ter so se odločili na intervencijo v podjetju, in to en dan pred pogajanjem. Iz te intervencije so pa nastala direktno pogajanja, pri katerih so podpisali neko pogodbo, kakšno, nam ni znano. Hoteli so biti pač sami podpisniki pogodbe.

Omeniti hočemo še to: svoj čas je dobil neki N. N. potem nas službo v neki tovarni, ter se je izjavil, da se bo včlanil pri nas. Mi smo čakali, toda prijateljčka ni bilo več blizu. Včlanil pa se je pri socialistih. Po par mesecih pa je dobil odpovedano službo. Možakar se je zopet pojavil v naši pisarni z namenom, da se bo včlanil pri nas, ter da bi mu preskrbeli službo. Toda mi pa rečemo: Hvala lepa za take prijatelje. Mi takih neznačajnežev ne maramo, rajši imamo manj članov, pa tiste poštene, značajne in zavedne.

Opozarjamo tudi vse naše člane, ki so zaostali na članarini več mesecev, da izvršijo svojo dolžnost ter isto poravnajo.

DROBNE DOMAČE

Na belgrajskem letališču se je s svojim letalom produciral amerikanec Mauth. Ko se je spustil iz višine 1000 m v navpičnem poletu, ni mogel letala pravočasno vzravhati in je z letalom treščil na tla. Letalo se je razletelo na drobne kose, letalec pa je bil pri priči mrtev.

V kamnolomu blizu Kresnic so delavci razstrelili neko pečino. Na vrhu kamnoloma pa je ostala večja skala, ki jo je hotel delavec Franc Stražar z železnim drogrom zrhljati. Ker ni pravočasno odkočil, ga je valeča se skala pokopala. Stražar je bil na mestu mrtev. Pokojnik zapušča ženo in dva nepreskrbljena otroka.

Utopljenca so potegnili iz Ljubljane. Na podlagi legitimacije, ki jo je imel pri sebi, so v njem spoznali 50 letnega trgovskega sotrudnika Andreja Ivanšiča. Pokojnik zapušča ženo in dva otroka. Ne ve se še, če gre za samomor ali za nesrečo.

Iz jetnišnice novomeškega okrožnega sodišča je pobegnil kaznenec Franc Povše, ki je že odsedel dve tretjini svoje 2 in pol letne kazni. Begunca zasledujejo orožniki.

Uboj. Pri sv. Barbari v Slov. goricah je padel kot žrtev ljubosumnosti 18 letni hlapec Karel Vičanski. Ljubavni tekmeč ga je zabodel, ko se je razgovarjal s svojim dekletom. Vičanski je poškodbam podlegel, ubijalec pa je pobegnil.

Na svojevrsten način je hotel priti do svoje trdo prislužene mezde rudar Rudolf Brvar. Živel je s svojo družino v obupnih razmerah, a mu je rudnik v Motniku, ki je v prisilni upravi, že dalj časa dolgoval 743 din neizplačane mezde. Da bi prišel na svoj račun, je odnesel Brvar iz rudnika na skrivaj staro železo in ga hotel prodati, ali so ga pri tem zasačili. Sodišče ga je obsodilo na mesec dni zapora, ker ni moglo usvojiti njegovega zagovora, da ni imel namena rudniško podjetje oškodovati.

Roparski napadi, vlomi in tatvine so kar na dnevnem redu in oblasti stalno zasledujejo zločince. Ker sedaj gospodarske krize in brezposelnosti v večjem obsegu ni, se more naraščajoča kriminaliteta pripisati edino pomanjkanju moralne vzgoje v preteklosti in minuli gospodarski krizi. Zanimiva je ugotovitev, da se vse roparske in vlomilske tolpe rekrutirajo iz bivših kaznjencev, večinoma ljudi, ki jih je kriza naglala k zločinu in jih je to toliko demoraliziralo, da ne najdejo več na pravo pot.

V Mariboru in okolici so oblasti odkrile 2 tolpi, edino roparja Kodra še iščejo. V Ormožu so odkrili orožniki kar dve vlomilski tolpi, ki sta plenili po Sloveniji in blago razprodajali po Hrvaškem. Veliko vlomilcev so zaprli in ujeli tudi še mnogo ukradenega blaga, ki ga kar z voznimi odvažajo na orožniško postajo. Tudi v Ljubljani se množe tatvine koles in vlomil. Komaj je ljubljanska policija zaprla dve tolpi vlomilcev, je že tretja na delu, tako da morajo oblasti stalno prirejati racije. Nekega večera sta napadla dva neznana roparja v samem območju mesta Ljubljane na Šmartinski cesti krošnjarja Nikolaja Makarja. Po kratki borbi je Makar podlegel, nakar sta mu napadalca zamašila usta in pretikala žepe ter mu odvzela vrečko, v kateri je imel Makar 5.700 din gotovine. Roparja sta nato izginila. Policija je kmalu pričela zasledovati tolovaja, vendar zaenkrat brez uspeha.

Vsi ti dogodki sličejo že precej ameriškemu gangsterstvu, pri katerem gre precej »zasluge« kriminalnemu filmu in bo menda potrebno, da oblasti tudi pri nas iztrebijo gangsterstvo kar po ameriškemu.

Prometnih nesreč tudi ni konca ne kraja, ker pešci in kolesarji, zlasti pa motociklisti in avtomobilisti nočejo spoštovati prometnih predpisov.

Velik požar je izbruhnil v tekstilni tovarni Ehrlich v Mariboru in uničil mnogo bombaža. Tovarna se nahaja v nekdanji preurejeni dragonski vojašnici in je požar izbruhnil zaradi kratkega stika. Mariborski in okoliški gasilci so z veliko požrtvovalnostjo ogenj omejili, vendar je škoda precejšnja. Najbolj so seveda prizadeli delavci, ker bodo za dalje časa ob zaslužek.

Sestanki in zborovanja

V SOBOTO, DNE 6. AVGUSTA:
MISLINJE: sestanek članstva ob 7 zvečer v običajnih prostorih.

V NEDELJO, DNE 7. AVGUSTA:
SOTESKA: članski sestanek po 6. sv. maši v običajnih prostorih.

NOVO MESTO: članski sestanek ob 1/2 10 dopoldne v Rokodelskem domu.

STRANSKA VAS: sestanek delavstva ob 5 popoldne.

V SREDO, DNE 10. AVGUSTA:
VIDEM - KRŠKO: sestanek delavstva ob 6 zvečer.

V SOBOTO, DNE 13. AVGUSTA:
PTUJ: ustanovni občni zbor ob 7 zvečer.

V NEDELJO, DNE 14. AVGUSTA:
NAKLO: ustanovni občni zbor ob 6 zvečer v dvorani stare šole.

Sonce in sence doma in drugod

Doma

Predsednik vlade dr. M. Stojadinović je imel v Dalmaciji shod, na katerem je napovedal Splitu veliko bodočnost. Glede hrvaške opozicije je rekel, da bo vlada pozdravila sporazum s Hrvati iz tabora doktorja Mačka.

G. ministrski predsednik se je živo zanimal tudi za razmere pristaniškega in ostalega delavstva; na njegovo osebno posredovanje bodo začeli graditi delavska stanovanja.

Minister dr. Korošec se je zahvalil mariborskemu županu za izvolitev za častnega meščana in poslal za občinske reveže 10.000 din. V zadnjem času so izvolili ministra dr. Korošca za častnega občana še v Mozirju, Senovem, Čatežu, Radvanju, Koških, Murski Soboti, Polskavi in na Bledu.

Pred 100 leti je imel škof A. M. Slomšek v trgu Blatogradu na Koroškem znamenito pridigo, v kateri je jasno izpovedal svojo iskreno ljubezen do materine govorice. Ob priliki te stoletnice piše »Koroški Slovenec« med drugim: »V veri v boljše nemško poslanstvo in oprti na svoje zgodovinsko in kulturno pravo, se obračamo do gospodarja naše dežele z željo, naj sankcionira naše narodno pravo s priznanjem enakopravnosti slovenske materine govorice v šoli in javnosti. Zvesti svoji državi in njenemu Führeru povzdiguje ob 100 letnici Slomškovega manifesta svoj glas za samobitno kulturno žitje vsega slovenskega naroda na Koroškem.

Nova važna zdravstvena ustanova. Banske uprava je z velikimi žrtvami omogočila ustanovitev nujno potrebnega zavoda za raziskovanje in zdravljenje rakastih tvorbo. Ker je takemu zavodu potreben tudi ugoden radij, ki s svojim izžarevanjem ugodno vpliva na rakasta obolenja, je hranilnica dravske banovine dala pol milijona din za nakup 300 miligramov radija. Zavod se nahaja v nekdanji šempetarski vojašnici v Ljubljani, je v celoti urejen in je začel sprejemati bolnike s 1. avgustom. Zavod razpolaga s štirimi bolniškimi sobami s 30 posteljami in najnovejšimi aparati, kakršnih v Jugoslaviji še ni.

Velika slavnost bo v Mariboru dne 13. in 14. avgusta ob priliki proslave 20 letnice osvoboditve Maribora in severnih krajev in priključitve k Jugoslaviji. Slovesnega tabora se bodo udeležile vse organizacije iz cele dežele in se vršijo zaradi tega že velike priprave, da bi bila proslava čim veličastnejša. Nj. Vis. knez namestnik Pavle je blagovolil odobriti, da Nj. Vel. kralj Peter II. prevzame pokroviteljstvo nad proslavo. Vožnja bo četrtinska.

Kmečki tabor na Brezjah bo združil v nedeljo, dne 7. avgusta ves veren slovenski kmečki rod, da dokaže svojo kmečko skupnost in stanovsko zavednost. Ta dan bo združil velike množice naših kmetov, ki bodo prihajali iz vseh strani naše lepe Slovenije. Na taboru bo slovesna blagoslovitev prapora Kmečke Zveze, kateremu bosta botrovala g. minister dr. Anton Korošec in soproga bana, ga. Natlačenova. Obrtniška razstava v Št. Vidu, ki postaja že tradicionalna in tudi čim dalje lepša in bolj veličastna, je bila v nedeljo na slovesen način odprta. Otvoritvi je prisostvoval tudi g. ban dr. Natlačen, ki je v svojem govoru orisal pomen razstave kot praznik dela šentviških obrtnikov.

Drugod

Na Češkoslovaškem je vlada sprejela načrt za rešitev narodnostnega vprašanja. Po tem pravilniku se morejo državljani odločiti za tisto narodnost, za katero žele. Merilo pri določanju je materni jezik in se poizkusi raznarodovanju kaznujejo. V krajih, kjer prebivajo državljani samo ene narodnosti, se bo izbiralo uradništvo pretežno iz vrst te narodnostne skupine. Vsaka narodnost bo tudi imela njenemu številu odgovarjajoče število šol in drugih ustanov. Razen tega se bo država delila v 4 samoupravne dežele, in sicer: Češko, Moravsko-Sleško, Slovaško in Podkarpatsko Rusijo. Nemci s tem pravilnikom niso zadovoljni in pričakujejo sedaj od angleškega lorda Runcimana, ki je prišel v Prago po nalogu nemške vlade, da vsa vprašanja natančno prouči in s svojimi nasveti poskuša razčistiti nape-to ozračje. Poslan je bajé tudi zaradi bojazni Angležev, da Nemčija ne bi iznenadila svet z ultimativno intervencijo v Pragi. Tudi Poljaki niso zadovoljni z rešitvijo in zahtevajo, da se Tešinsko ozemlje odstopi Poljski, ker so ga Čehi zasedli šele leta 1920, ko se je Poljska morala boriti proti navalu boljševiske armade.

V diplomaciji so se začeli vračati k metodom iz predvojne dobe, ko so vse opravili tajno in javnost nato postavili pred izvršena dejstva. Hitlerjev zaupnik kapitan Wiedemann je bajé odšel v London in nato v Pariz, da pripravi pot za letalsko pogodbo med Nemčijo, Francijo in

Anglijo, po kateri bi se naj omejilo letalsko oboroževanje sporazumno med vlesilami. Časopisje mnogo ugiba, uradno pa kratkoma vse vesti zanikajo kakor je to vedno, kadar stopi v akcijo tajna diplomacija.

Svetovni kongres za mir je zboroval v Parizu. Med glavnimi činitelji tega kongresa je bila bajé tudi zloglasna rdeča revolucionarka La Passionaria iz Španije, ki je svoječasno navduševala španske delavce za meščansko vojno, francoski socialist Boncour, in diktator francoskih rdečih strokovnih organizacij Jouhaux, ki se je meseca maja na kongresu mednarodne strokovne zveze potegoval za združitve z boljševisko strokovno internacionalo. Kakor znano, stoji ta internacionala na stališču razrednega boja, ki naj privede do meščanske vojne. Da bo svetovni mir pa čisto gotovo ohranjen, se je kongresa udeležil tudi francoski komunistični prvak, veleposestnik - proletarec Cachin.

Kot ironija se slišijo besede »sodruge« Jouhauxa (Žujo), ki je na omenjenem kongresu rekel: »Z zločini v imenu naroda se mora prenehati!« S takšnimi izjavami bi se kmalu kdo strinjal, če ne bi prišle iz ust človeka, ki pa sam ne dela na to, da se preneha z zločini v imenu razreda...

V Španiji so začeli rdeči pod vodstvom generala Mijaja velikopotezno ofenzivo, ki se je pa popolnoma ponesrečila. Letalstvo Francove armade je razbilo vse mostove, ki so jih bili rdeči zgradili čez reko Ebro. Zaradi tega so bile čete rdečih, ki so se nahajale na oni strani reke odrezane in so utrpeli ogromne izgube. Na južnem bojišču je Francova armada nenadoma napadla in v treh dneh zavzela okoli 4000 km² province Estremadura. Pri tem so nacionalisti zajeli kar 6 marksističnih brigad. Sedaj so se tudi odkrila nezasišana grozodejstva, ki jih je izvršil rdeči režim v Estremaduri.

V Palestini so se nemiri pretvorili že v pravo državljansko vojno. V Haifi je arabsko prebivalstvo zaradi strašnih judovskih atentatov silno razburjeno in zažiga judovske trgovine. Judje mečejo bombe v arabske hiše ter napadajo arabske potnike. Arabci zopet rušijo ceste in mostove ter tako onemogočajo vsak promet. Gibanje Arabcev se je razširilo tudi na Sirijo. Poleg tega so izbruhili nemiri še v angleški Indiji, kjer je prišlo v polmilijskem mestu Raigoo do srditih uličnih bojev med mohamedanci in budisti, vsled česa so morale angleške oblasti naglo poslati ojačenja in razglasiti vojno stanje.

Na daljnem vzhodu japonsko-ruski spor še ni rešen in je že prišlo do večjega spopada med sovjetskim vojaškim oddelkom, ki je prekorajil mejo, in Japonci.

Na kitajskem bojišču so Japonci zavzeli mesto Kin Kiang, nakar so njihove vojske prodrele umetni jez, ki so ga v vsej naglici zgradili Kitajci na reki Jangce. Operacije suhozemske vojske Japoncev so zavrele nove poplave, ki so nastopile radi stalnega deževja. Japonci stoji 250 km pred Hankovom, ki ga Kitajci mrzlično utrjujejo.

Maršal Čang-Kaj-Šek je izdal ostre ukrepe proti korupciji in špekulaciji, ker so mnogi Kitajci izkoristili vojno stanje za to, da se naglo obogatijo, nakar s svojim premoženjem zbežijo iz dežele.

Govor angleškega zunanjega ministra, v kolikor se tiče kitajsko-japonskega spora, je politične kroge zelo presenetil, ker so velesile dosedaj Japonsko pustile, da je šarila, kakor je hotela. Doslej je vedno le grozila Japonska, ali sedaj jo je vojna že utrudila, dočim vsebuje omenjeni govor lorda Halifaxa sedaj ostro grožnjo Japonski.

Bolgarija je vstopila v Balkansko Zvezo. Zaradi podpisa vsebalkanskega pakta je prišel bolgarski ministrski predsednik Kjuševanov v Solun, kjer so mu priredili svečan sprejem. Sporazum predstavlja zgodovinsko etapo vseh držav podpisnic in se z njim začena doba varnosti in sloge na Balkanu, ki bo dragocen delež za ohranitev miru.

BELEŽKE

PROTEKTORJI IN KRIVCI

»Delavska politika« nam in listu »Na mejah« protektorje postavlja v inozemstvu. »Delavski politikarji« po sebi kopita merijo, internacionalci so in pod tujim pokroviteljstvom. Stalin, Blum, Mija, to so njih vzori in pa morda tudi njih plačniki. — Mi pa rastemo iz lastnih tal in iz lastnih moči. Če pa na Koroškem ni kakor bi moralo biti, so krivi marksisti, ki so ob prevratu kot izdajniki naroda tirali ljudi volit tuj rod in tujo kri.

STRUPENA VSEBINA

»Slovenska beseda«, ki pa ni prav nič slovenska, kakor to razume narod, je v 31. številki letos polna veselja, da je naš pokret priznal JSZ-arjem, da njihov socializem ni samo v besedi, ampak tudi v resnici, da namreč ime res označuje njihovo socialistično marksistično orienta-

cijo. — Ko bi pri »Slov. besedi« čisto mal razum vsaj malo besede imel, bi jugoslovenski besedovci tam že zdavnaj lahko spoznali, da mi ne bijemo boja z mlini na veter, kamor precej spada dr. Pucova »Slovenska beseda«. Seveda pa besedovci, ki danes govore tako, jutri pa drugače in jim za nobeno drugo vsebino nič ni razen za tisto, ki je v žepih in blagajniških tresorjih, ne vedo, da je vsebina lahko dobra, pa prav tako lahko slaba. Mi trdimo samo, da je vsebina v kupi krščanskega socializma slaba in strupena. Proti strupu se borimo, pa naj ga širi dr. Puc ali pa JSZ.

NJIM LASTNO USMILJENJE

Spet se je enkrat pod rubriko »V ogledalu« zaletela socialistična Delavska politika. V 71. številki odgovarja na pisanje »Slovenca«: Pravi, da s »Slovencem« o socializmu ne bo razpravljala, ker je politika »Slovenca« razumljivo »suženjska«. Nadalje pravi, da vojna v Španiji prav za prav ni državljanska vojna, ampak vojna legalne vlade proti upornikom. Dalje pravi, da je španska vojna vmešavanje tujcev. Generalni uporniki so samo lutke tuje politike. Še nadalje razvija svojo modrost. Več kot 9.000 Špancev, pravi, je pribežalo v angleški Gibraltar in prosilo, da jih prepeljejo na republikansko ozemlje. Tudi begunci, ki pribežijo v Francijo, se vračajo v republikansko Španijo itd. Španci ne morejo biti prijatelji upornikov in vsiljenec, ker je upor veleizdajstvo, prelom prisega in po katoliških naukih, katerim je španski narod še vedno vdan, nemoralen greh po njihovem mnenju. Baskom so Frankovci, ko so jim prej porušili domove, prepovedali govoriti v njih jeziku in ko sta hotela iti Baskiški škof in prior v Budimpešto na evharistični kongres, so jima to zabranili.

Nadalje se »DP« razburja čes: Frankovci bombardirajo mirna, nezaščiten naselja, ubijajo žene in otroke katoliškega naroda, ki brani samo svojo svobodo in pravico.

Res sijajno zna zavijati »DP«. Ali more »DP« trditi, da ne bi rdeča Španija že davno izginila, če ne bi dobivala orožja, denarja in še česa drugega iz Sovjetske Rusije in drugih držav? Ali ni to potem tudi vmešavanje? Ali ni ravno v rdečih brigadah največ tujcev, ki morajo vedno v prve vrste? Ali bi še socialisti in komunisti celega sveta izbirali sredstva in prostovoljce za rdečo Španijo, če bi se šlo res samo za obrambo teh upornikov? Ne verjamemo, da bi bil sovjetski Rusiji in socialistom in marksistom tako zelo pri srcu verni katoliški narod.

Ali se more legalno imenovati tista vlada, ki je dovoljevala, da so se podirale cerkve in skrunile samostanske grobnice? »DP«, ki vedno in povsod kriči po demokraciji, mora priznati, da v Španiji še nikdar ni bilo takega nasilja, kot pod rdečo vlado, ki je razpuščala katoliške organizacije in ustavljala njihove liste, razstreljevala njihove tiskarne.

In če se »DP« pritožuje, da Frankovci obstreljujejo nezaščiten naselja, česar pa dokazati ne morejo, ali se še spominja, kako so rdeči obstreljevali Alcazar, ko so v njegovih kletah ležale stotine žena, starčkov in otrok? To pozablja? In kaj so napravili redovniki, kaj so jim napravile redovnice, kaj so jim žalega storili prepreli okostnjaki, da so jih iz grobnic vlačili in jih na cesto postavljali? Ali je bilo vse to prav? Ali morejo dokazati, da se je le enkrat kaj takega zgodilo s strani tistih, ki jih »DP« imenuje upornike, čeprav so se dejansko ti borili za tisti verni katoliški narod, ki so ga hoteli s terorjem in nasiljem v okove brezboštva ukleniti komunisti in anarhisti s pomočjo inozemskih sil? Ne vtikamo se v politiko, toda od časa do časa ob takih lažeh in podtikanjih le človeku kri zavre, pa mora dati na nepošteno pisanje, pošten odgovor.

VSI

NA TABOR OKROŽJA ZZZ VLENJE!

V nedeljo 21. avgusta, se vrši naš veliki delavski TABOR pri romarski cerkvi na Gradu nad Slovenjgradcem. Ob 10. uri bo sv. maša v cerkvi na Gradu, nato pa javno zborovanje na prostem pred cerkvijo. Vabljeni so vse organizacije ZZZ iz Savinjske, Šaleške, Mislinjske in Mežiške doline, da se tega tabora udeležijo polnoštevilno! Ta tabor naj bo močna manifestacija slovenskega katoliškega delavstva.

PO SVETU

Na borzi v New Yorku so vesti o možnosti zapletljajev med Japonsko in Rusijo povzročile precejšen padec tečajev raznih vrednostnih papirjev.

Neznano letalo je napadlo v Sredozemskem morju norveški tovorni parnik »Tirana« in ga obstreljevalo s strojnimi. Pri tem je bil ubit 1 mornar, kapitan pa ranjen. Na parnik je padlo tudi več vžigalnih bomb.

Turško podmornico so zgradili v nemški ladjedelnici v Kielu. Te dni je bila spuščena v morje. Splovitvi so prisostvovali poleg turškega poslanika mnoge nemške uradne osebnosti.

V finskem zalivu so sovjetske ladje zaplenile finsko hidrografske ladjo, ki je bajé zašla predaleč v sovjetske vode.

Krotitelj levov, ki je bil vsak dan v nevarnosti, da bo našel smrt pod udarci kralja puščave, je umrl v Ameriki na posledicah pika mušice.

V Sovjetski Rusiji se že 20 let trudijo, da bi zatrli vero. V Moskvi je bilo l. 1917 vsega 1624 cerkva, danes jih je pa samo 20, ali so te cerkve kljub vsej brezbožniški agitaciji pri vsaki službi božji prenapolnjene. Ljudje prihajajo že cele ure pred začetkom božje službe. Ker ni v cerkvi dovolj prostora, jih na stotine ostaja zunaj, da vsaj slišijo duhovnikove besede.

Dva vagona dinamita sta zletela v zrak v mehiškem rudniku Meguari. Iz neznanega vzroka je eksplodiralo več vagonov plina in dva vagona dinamita. Eksplozija je bila tako silna, da je porušila 60 hiš. Po eksploziji je nastal še ogromen požar, ki je povzročil veliko škodo. Po ugotovitvah so bili trije rudarji ubiti, 18 pa ranjenih.

Bivši sovjetski vrhovni državni tožilec Krilenko, ki je vodil številne procese proti Stalinovim nasprotnikom, bo v kratkem sam prišel pred izredno sodišče. Njegov naslednik Višinski je že sestavil obtožnico proti njemu.

V Rio de Janeiro v Braziliji so obsodili skupino upornikov, ki so skušali zanetiti upor 11. maja. Eden izmed njih je dobil 30 let ječe, dva pa po 10 let.

Boj proti Judom začena sedaj tudi Italija. Tajnik fašistične stranke je sprejel vseučiliške profesorje, ki so sestavili glavne smernice za fašistično plemensko teorijo. V Nemčiji so izdali uredbu, po kateri Židje sploh ne smejo imeti okna na cesti in se smejo kopati le od 1 do 3 ure popoldne v posebnih, zanje določenih kopališčih. Tudi Grčija se boji židovske poplave in so zaradi tega obmejni organi dobili nalog, da tuje Žide nikakor ne pustijo v deželo.

Trockistično organizacijo je odkrila atenska policija ter prišla 10 ljudi, ki so bili včlanjeni v četrto internacionalo. Zanimivo je tudi dejstvo, da je palestinska sekcija kominterne, ki jo tvorijo večinoma doseljeni Židje, prijavila svoj izstop iz tretje internacionale in vstopila v četrto internacionalo.

Nemški škofi se sestanejo ta mesec v Fuldi. Po konferenci bodo škofi izdali skupno pastirsko pismo, seveda če jim bodo to dovoljevale razmere. Avstrijski škofje, ki so pri plebiscitu glasovali za Hitlerja, niso povabljeni.

Vendar bodo tudi avstrijski škofi imeli svojo konferenco v Solnogradu, da razpravljajo o raznih versko-političnih vprašanjih kakor ukinitve verskih in samostanskih visokih šol, ukinitve pravne veljavnosti cerkvenega zakona itd. Zdi se, da za vsem stoji navodila Vatikana.

Revolucija je izbruhnila v mestu Kanaja na grškem otoku Kreta. Skupina 400 oboroženih ljudi je izrabila polno znižanje posadke in vdrla v mesto ter se ji je posrežilo zavzeti glavne točke mesta. Predsednik grške vlade Metaxas je takoj poslal na Kreta oddelke vojske in mornarice ter letala, ali je bil upor še pred njihovim prihodom od krajevnih oblasti zadušen in uporniki razpršeni ter so skoraj vsi zapustili Kanajo.

Obrtna razstava oblačilne zadruga

Ob priliki svojega 15 letnega delovanja priredi obrtno krojaško in šiviljsko združenje radovljiškega sreza v prostorih osnovne šole na Jesenicah, v dneh od 7. do 10. avgusta t. l. razstavo mojsterskih in vajeniških del ter razstavo izdelkov obrtne šole. Okoli 100 mojstrov in mojsterc ter okoli 80 vajencev nam bo prikazalo prav vsa v poštev prihajajoča oblačila in kako važna je obrtna šola za vajence.

Uprava združenja bo izdala tudi primerno propagandno brošurico za domače obrtnike, da na ta način ostane čim več doma.

List izdaja za konzorcij: Preželj Francé, Ljubljana. — Urejuje: Križman Andrej, Tunjice. — Za uredništvo odgovarja: Pirih Milko, Ljubljana. — Za Misijsko tiskarno: Al. Trontelj, Groblje.